

Regeringen
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm 2018-01-24

Yttrande över betänkande:

Sveriges Television överlämnar härmed sitt yttrande över betänkandet "*Finansiering av public service – för ökad stabilitet, legitimitet och stärkt oberoende*" (SOU 2017:79).

Anna-Karin Celsing
Styrelseordförande

Hanna Stjärne
VD

Sammanfattning

Förslaget till ny finansiering

SVT bedömer att det är av stor vikt att tv-avgiften moderniseras och görs teknikneutral och tillstyrker utredningens förslag om ny finansiering av public service genom en public service-avgift som tas ut på skattsedeln.

SVT bejakar utredningens förslag att de insamlade medlen specialdestineras till public service och inte blir en del av årliga budgetförhandlingar. Det är av största vikt att det är ett slutet finansieringssystem där det inte finns möjligheter för politiker att styra innehållet i public service-verksamheten genom finansieringen.

SVT anser att det bästa hade varit att fortsatt ha RIKAB som en fristående insamlare av avgiften. Detta hade bland annat inneburit en tydligare direkt koppling mellan avgiften och public service-verksamheten.

Alternativa sätt att finansiera public service

SVT avvisar, liksom utredningen, alla förslag om finansiering av public service över statsbudgeten, då det skulle göra kraftiga ingrepp på oberoendet. Om det liggande förslaget inte skulle genomföras anser SVT att man bör undersöka vidare en obligatorisk hushållsavgift med RIKAB som insamlare. Avgiften skulle vara teknikneutral, säkra oberoendet och vara effektiv. Kostnaderna för uppbörden skulle kunna minskas och det skulle kräva begränsade justeringar i nuvarande avgiftslag. SVT menar att en sådan avgift är att föredra framför en avgift med teknikkoppling.

Åtgärder för stärkt oberoende

Hur en ny finansieringsform påverkar public service-bolagens oberoende är det enskilt viktigaste kriteriet när en bedömning ska ske av alternativ. En ny finansieringsform bör inte enbart innebära ett bevarat oberoende utan ett stärkt.

SVT bejakar att beslutet om medelstildelning sker för hela perioden och att beslutet om den årliga tilldelningen är av administrativ karaktär. SVT ser en flerårig medelstildelning som en förutsättning för att stödja modellen med en finansiering med avgift på skattsedeln.

SVT bejakar förslaget att public service-avgiften enbart ska finansiera programbolagens verksamhet. Det är en central oberoendefråga. Medlen till public service bör inte heller öronmärkas för vidarelussning till andra verksamheter eller riktas mot särskilda programkategorier.

SVT bejakar förslaget om förlängda tillståndperioder, att tillståndperioderna blir åtta år långa och att detta skrivs in i radio- och tv-lagen. SVT anser däremot att det första tillståndet bör bli tio år för att undvika att tillståndprocessen bedrivs samtidigt som valbevakningen. Om nästa sändningstillstånd blir sex år har i praktiken ingen förlängning skett.

Med en i dag tämligen detaljerad årlig granskning av verksamheten blir en halvtidsöversyn överflödigt. Däremot behövs det finnas ventiler i systemet som innebär att både ekonomiska

och andra villkor kan ändras om drastiska förändringar i omvärlden påkallar det. Villkoren bör bara kunna ändras om de ingående parterna är överens.

SVT bejakar utredningens förslag om att aktiva riksdagsledamöter, statsråd och anställda i Regeringskansliet inte får ingå i Förvaltningsstiftelsens styrelse. Vi delar även analysen att programföretagens bolagsordningar bör ändras för att samma regler ska gälla för bolagens styrelser.

SVT bejakar att grundlagsskydd av public services existens, oberoende och finansiering utreds i den kommande Mediegrundlagsutredningen, liksom ändringar av riksdagens beslutsformer.

SVT:s kommentarer till enskilda kapitel

Kapitel 2

Bedömning: Begreppet public service bör användas för att beteckna den verksamhet som bedrivs av SR, SVT och UR och finansieras med allmänna medel. Public service är en demokratisk kollektiv nytta som är till gagn för hela samhället. Alla medborgare bör därför vara med och bidra till finansieringen av verksamheten.

Begreppet public service används brett i samhället för att beteckna verksamheten vid SVT, SR och UR. Det används av forskningen och vi uppfattar att det finns en god förståelse hos allmänheten för vad det innebär. Begreppet omfattar sådana aspekter som en särskild reglering med ett särskilt uppdrag bestående av ett antal förutsättningar, en särskild finansiering och att verksamheten bedrivs av vissa utpekade institutioner. Det beskriver en verksamhet som ska rikta sig till hela publiken och leva upp till ett stort antal krav, från tillgänglighet för funktionshindrade, mångfald och sverigespegling till särskild sändningssäkerhet och beredskap och inte minst saklighet och opartiskhet. Det kan jämföras med det mindre användbara uttrycket "offentligt finansierade medier" som bara hänvisar till hur finansieringen sker. SVT delar därför utredningens bedömning att begreppet public service bör användas för att beteckna verksamheten.

Utredningen skriver på sidan 46 att uttrycket public service används för att beteckna den verksamhet som SR, SVT och UR bedriver och som finansieras av allmänna medel. "*Detta ska inte tolkas som att all verksamhet som programföretagen bedriver per definition är public service*". SVT menar att den verksamhet som bedrivs för att uppfylla public service-uppdraget (som definieras i sändningstillståndet) är public service. Sidoverksamheten, som försäljning av rättigheter, uthyrning av rekvisita och kostym, kan troligtvis inte ses som public service. Sidoverksamheten bidrar dock till en effektiv och ansvarsfull hantering av licensmedlen.

SVT delar utredningens resonemang gällande vikten av public service och att alla medborgare bör bidra till finansieringen av verksamheten. Enligt forskningen (bland annat Ken Newton, Hooghe & Jacobs) leder ett starkt public service till högre tillit till både medmänniskor och samhällsinstitutioner och mer välinformerade medborgare som deltar i högre utsträckning i demokratiska processer. Det bidrar till mediemångfalden och sporrar alla medier att bli bättre. Sammantaget gagnas hela samhället av public service och SVT anser att det då också är rimligt att alla medborgare bidrar till finansieringen. Det är också rättvisare än dagens system då en allt mindre grupp betalar för denna kollektiva nytta.

Kapitel 3

SVT delar i stort utredningens analys av dagens medieutveckling. Det är värt att notera att radio- och tv-avgiften med åren blivit en allt mindre andel av hushållens medieutgifter. I undersökningen *Hushållens medieutgifter 2017* gjord av Institutet för reklam- och mediestudier (IRM) framgår att hushållens medieutgifter ökat med cirka 20 procent sedan 2014. Accesskostnader för att få tillgång till media och för att kommunicera utgör nästan 40 procent av utgifterna, men det är kostnaderna för streamingtjänster för film/tv som ökar kraftigast. År 2014 utgjorde radio- och tv-avgiften 12 procent av hushållens samlade medieutgifter, men detta har sjunkit till cirka 10 procent 2017. Totalt utgör public service i dag ca 8 procent av den svenska medieekonomin (hushållens medieutgifter + mediebolagens reklamintäkter).

Som konstateras i utredningen blir internet en allt viktigare distributionsform av public service-innehåll. En stor del av befolkningen har redan i dag tillgång till så pass bra bredband att de kan ta emot public service-innehåll, och i dag är det mer än en miljon, snart en och en halv miljon, medborgare som tar del av SVT men enbart online. Över 99,99 % av alla hushåll i Sverige hade tillgång till fast bredband via mobilnätet 2016, enligt PTS. Antalet hushåll med tillgång till fast bredband via trådbundna accesstekniker (fiber, kabel-tv och xDSL) var i oktober 2016 98,2 %. SVT bedömer att det krävs cirka 2 Mbit/s i nedlänk för att få godtagbar kvalitet på rörlig bild på en mindre skärm. Utvecklingen på området går dessutom snabbt och regeringens målsättning enligt Bredbandsstrategin är att 95 procent av alla företag och hushåll har tillgång till bredband om 100 Mbit/s till 2020. Om målet nås kommer nästan alla svenskar ha tillgång till snabbt bredband till nästa tillståndsperiod inleds.

Kapitel 6 – vägval för finansieringen av public service

6.1 Bedömning: Nuvarande radio- och tv-avgift bör ersättas med en ny uppbördsmodell som är långsiktigt stabil, legitim och värnar public service-verksamhetens oberoende.

SVT delar utredningens analys om att nuvarande radio- och tv-avgift behöver ersättas omgående med en ny uppbördsmodell. Det minskande antalet hushåll med tv-mottagare och medieutvecklingen med allt mer tittande online gör att det nuvarande finansieringssystemet är ohållbart på sikt. En ny uppbördsmodell behöver vara teknikneutral, långsiktigt hållbar, effektiv och värna public service-bolagens oberoende. Det vill säga att den är modern och följer medieutvecklingen, att systemet håller över tid även vid förändringar i den politiska makten, att den är solidarisk, legitim och effektiv och accepteras brett av medborgarna.

Riksdagen bör enligt SVT självfallet ta tillfället i akt och införa en ny modell som inte enbart bevarar oberoendet från den politiska makten, utan stärker det.

6.3 Bedömning: Oavsett vilket av de aktuella alternativen som väljs för utformningen av uppbördsmodellen kommer den att betraktas som en skatt.

SVT har inget att invända mot utredningens analys om att oavsett utformning kommer uppbördsmodellen att betraktas, bland annat i statistiska sammanhang, som en skatt. Vi bedömer dock att det inte är avgörande om den klassificeras som en skatt eller en avgift. Det är av större vikt hur modellen faktiskt utformas och hur separationen från statsbudgeten garanteras, också över tid.

6.4 Bedömning: Den nya uppbördsmodellen bör benämnas public service-avgift.

SVT bejakar att den nya modellen kallas public service-avgift. Det gör det tydligt för avgiftsbetalarna vilken verksamhet pengarna går till.

Kapitel 7 – förslag till uppbördsmodell

7.1. En individuell public service-avgift

Förslag: En individuell public service-avgift införs och ersätter den nuvarande radio- och tv-avgiften. Avgiften regleras i en ny lag om finansiering av public service. Public service-avgiften ska betalas av alla som är obegränsat skattskyldiga, har en beskattningsbar förvärsinkomst och som fyllt 18 år vid beskattningsårets ingång. Avgiften ska betalas med 1 procent av den beskattningsbara förvärsinkomsten, upp till en inkomst som motsvarar 2,127 gånger inkomstbasbeloppet för beskattningsåret. Avgiften ska betalas t.o.m. det år den avgiftsskyldige avlider. Skatteverket ska sköta uppbörden. Bestämmelser om förfarandet vid uttag av public service-avgift införs i skatteförfarandelagen.

SVT bejakar förslaget om en individuell public service-avgift som tas ut över skatten utifrån den beskattningsbara förvärsinkomsten.

För att få en stabil finansiering är det av stor vikt att avgiften kopplas till ett mått som inte har stora svängningar. Inkomstbasbeloppet, som har haft en stabil uppräknings under lång tid, verkar uppfylla detta. Tillsammans med en ökning av antalet avgiftsskyldiga innebär det att det blir en stabil uppräknings av avgiftsmedlen och de kan utvecklas i takt med den allmänna kostnads- och inflationsutvecklingen. Om uppräknings inte sker kommer avgiftsmedlen att urholkas.

Vid en betydande minskning av antalet avgiftspliktiga kan det förstås fortfarande bli obalans mellan de medel som samlats in och de medel som beslutats ska gå till public service-bolagen. Det är därför välkommet att beräkningsgrunden kan revideras vid behov.

Att avgiften blir teknikneutral bidrar också till stabilitet eftersom utformningen av avgiften inte behöver uppdateras i takt med teknikutvecklingen.

SVT anser att det är positivt att kostnaden för insamlingen minskar. Kostnaden bör dock inte vara den mest avgörande faktorn för att välja vem som ska stå för uppbörden, utan detta måste sättas i relation till vad som är bäst för att trygga oberoendet. SVT anser att det bästa hade varit att fortsatt ha RIKAB som en fristående insamlare av avgiften. Detta hade bland annat inneburit en tydligare direkt koppling mellan avgiften och public service-verksamheten. Om en obligatorisk avgift hade införts där RIKAB fortsatt stått för insamlingen av medlen som en oberoendegarant hade de administrativa kostnaderna fortfarande kunnat sänkas betydligt jämfört med dagens system.

Utifrån den modell som föreslås är det logiskt att avgiften tas ut på individnivå. Med en annan form av uppbördsmodell hade det kunnat vara rimligt att ta ut avgiften per hushåll i stället.

7.2 Företag och andra juridiska personer

Bedömning: företag och andra juridiska personer bör inte omfattas av avgiftsskyldigheten

SVT har inga invändningar mot utredningens bedömning att företag och andra juridiska personer inte bör omfattas av avgiftsskyldighet. Det går att argumentera för att även företag ska betala: även de drar nytta av att det finns public service-verksamhet, som bl a granskar

korruption etc, och även företag betalar andra former av skatter och avgifter som bidrar till gemensamma ändamål. SVT ser dock inte frågan som avgörande för en ny modell.

7.3 Överföring och förvaltning av avgiftsmedlen

Förslag: De avgiftsmedel som Skatteverket får in ska redovisas mot inkomsttitel på inkomstsidan i statens budget och placeras på ett räntebärande konto i Riksgäldskontoret (public service-kontot). Preliminära avgiftsmedel ska föras över till kontot enligt de principer som gäller för systemet med preliminärskatt. Kammarkollegiet ska förvalta kontot och betala ut medlen till programföretagen i enlighet med riksdagens beslut. Kammarkollegiet ansvarar också för redovisning och prognoser för kontot.

SVT bejakar utredningens förslag. Det är av största vikt att de insamlade medlen specialdestineras till public service och inte blir en del av årliga budgetförhandlingar. Det måste vara ett slutet finansieringssystem där det inte finns möjligheter för politiker att styra innehållet i public service-verksamheten genom finansieringen. Det är helt avgörande för att public service ska kunna verka oberoende från den politiska makten.

Utredningen skriver "*Kammarkollegiet ska ansvara för förvaltningen av avgiftsmedlen på public service-kontot i Riksgäldskontoret. I förvaltningen ingår ett ansvar för redovisning och prognoser för kontot, vilket innefattar en bedömning av kontots intäktsutveckling på kort och lång sikt*" (s 122). Det kan vara lämpligt att Kammarkollegiets prognoser även delas med public service-bolagen.

SVT välkomnar att en kredit kan kopplas till kontot vid behov. Det är dock rimligt att avgiften tas ut på ett sådant sätt att risken minimeras för att kontot hamnar i obalans och att det behövs en kredit som skapar extra kostnader i form av räntor.

SVT vill poängtera att det finns ett antal praktiska frågor som behöver lösas kring överlämningen mellan RIKAB och Kammarkollegiet (se vidare nedan under 7.4).

7.4 RIKAB:s verksamhet

Förslag: Statens avtal med RIKAB ska sägas upp.

Bedömning: Avtalet mellan staten och RIKAB från 1997 bör upphöra att gälla den 31 mars 2019 och avtalet från 1989 den 31 december 2019. Detta innebär att bolaget avvecklas den 31 december 2019. Under tiden fram till dess bör RIKAB fortsatt bedriva delar av den nuvarande verksamheten och informera allmänheten om det nya finansieringssystemet. Programföretagen bör lämna en bedömning till regeringen av kostnaderna för RIKAB:s verksamhet under 2019.

SVT bedömer att datumen för uppsägning av avtalen är korrekta och rimliga. Vi saknar dock detaljer kring bland annat hur överlämning till Kammarkollegiet är tänkt att ske, hur datasystem ska hanteras och vilket ansvar RIKAB har för informationen om den nya finansieringen. Detta behöver lösas praktiskt mellan RIKAB, Kammarkollegiet och Skatteverket. Det är enbart Skatteverket som kan svara på en stor del av de frågor som allmänheten kan ha om det nya systemet. Ansvaret för att informera om den nya finansieringen måste därför delas med Skatteverket.

Den 1 mars 2018 ska programbolagen lämna in budgetunderlag, vilket omfattar också RIKAB:s kostnader för kommande år. I detta underlag kan bolagen bara göra bedömningar utifrån det befintliga finansieringssystemet. En bedömning av kostnaderna för RIKAB:s verksamhet under 2019, eller när ett nytt finansieringssystem kan införas, behöver göras i särskild ordning utanför de årliga budgetunderlagen, när mer detaljer om det föreslagna systemet är kända. Det kommer över lag finnas ett stort behov av dialog mellan RIKAB, public service-bolagen och staten inför ett byte av finansieringssystem kring hur olika praktiska frågor ska hanteras.

Utredningen beskriver inte hur underskottet på rundradiokontot ska hanteras, men detta bör självfallet räknas in vid planeringen av den nya finansieringsmodellen. Som regeringen skriver i budgetpropositionen 2017 är underskottet ett resultat av att antalet tv-hushåll minskar, att kompensationen för 700-bandsbeslutet togs från licensmedlen utan efterföljande tillförsel av medel från frekvensauktioner, och att högsta förvaltningsrättens dom visade att internetuppkopplade apparater inte omfattades av tv-avgiften då lagen var för otydligt formulerad samt i viss mån beslutet att inte höja tv-avgiften under ett antal år. Det är således inte public service-bolagen som genom sin verksamhet orsakat underskotten.

7.5 Kommitténs bedömning av en individuell public service-avgift

Bedömning: En individuell public service-avgift enligt kommitténs förslag är långsiktigt stabil, legitim och värnar public serviceverksamhetens oberoende.

SVT bedömer att utredningens analys är i huvudsak korrekt, med reservation för synpunkter som förs fram gällande oberoendeförslagen i kapitel 9 och 10. SVT:s bedömning utgår också från att förslagen som läggs i utredningens slutbetänkande ligger i linje med det som förts fram i detta betänkande.

Det är rimligt att så stor del som möjligt av de förslag för stärkt oberoende som här har lagts beslutas om samtidigt som förslaget till ny finansiering.

SVT anser att riksdagen borde ta tillfället i akt och snarast efter införandet av en ny finansieringslösning också lösa den utestående frågan om momskompensation.

Kapitel 8 – andra sätt att utforma public service-avgiften

SVT delar till stor del utredningens analys av alternativa sätt att finansiera public service på. Analysen är dock relativt hårdragen och utredningen verkar ha fokuserat på att ta fram de negativa aspekterna av de alternativa finansieringssätten. Det framgår inte om utredningen har viktat varje modells fördelar och nackdelar mot varandra. Exempelvis kan vissa oberoendeaspekter i en modell väga så tungt att det trots vissa nackdelar ändå är en finansiering att föredra. Generellt anser SVT att utredningen underskattar de fördelar ur ett oberoendeperspektiv som flera av modellerna har.

SVT bejaktar det förslag som har lagts fram om en individuell avgift som tas över skatten. Om detta av någon anledning inte skulle genomföras är den obligatoriska hushållsavgiften med RIKAB som insamlare ett rimligt alternativ att undersöka vidare. Förslaget har många förtjänster. Avgiften skulle vara teknikneutral, säkra oberoendet och vara effektiv. Kostnaderna för uppbörderna skulle kunna minskas och det skulle kräva begränsade justeringar i nuvarande avgiftslag.

SVT menar att en sådan avgift är att föredra framför en avgift med teknikkoppling, då den obligatoriska hushållsavgiften bättre svarar mot de kriterier som vi tror är viktiga att avgiften uppfyller - särskilt långsiktighet, effektivitet och legitimitet. SVT avvisar, liksom utredningen, alla förslag om finansiering av public service över statsbudgeten, då det skulle göra kraftiga ingrepp på oberoendet.

Kapitel 9 - förstärkning av oberoendet genom medelstillsdelningen

9.1 Ett beslut om medelstillsdelning för hela tillståndsperioden

Förslag: Det ska av den nya avgiftslagen framgå att riksdagen beslutar om tilldelning av avgiftsmedel till programföretagen. Beslutet om tilldelning ska omfatta storleken på medelstillsdelningen. Beslutet ska fattas inför varje tillståndsperiod och avse hela tillståndsperioden. Den beslutade tilldelningen fastställs i årliga beslut av riksdagen. De årliga besluten utgör endast ett verkställande av beslutet om medelstillsdelning som avser hela tillståndsperioden. Någon omprövning av beloppens storlek ska inte göras i de årliga besluten. Med utgångspunkt i riksdagens beslut om medelstillsdelning beslutar regeringen om villkoren för användningen av avgiftsmedlen för hela tillståndsperioden.

Bedömning: I stället för de årliga budgetunderlagen bör programföretagen lämna in ett fördjupat underlag om verksamheten till regeringen inför varje tillståndsperiod.

SVT bejakar att beslutet om medelstillsdelning sker för hela perioden och att beslutet om den årliga tilldelningen är av administrativ karaktär. SVT ser detta som en förutsättning för att stödja den föreslagna modellen. SVT välkomnar att denna ordning slås fast i lag. SVT delar utredningens bedömning att detta stärker bolagens oberoende, då medelstillsdelningen inte lika enkelt kan ökas eller minskas.

Med tanke på att medelstillsdelningen med detta förslag sträcker sig över flera val är det av vikt att dessa beslut baseras på breda politiska överenskommelser.

Utredningen skriver att *"(...) kostnader med anledning av extraordinära händelser borde kunna hanteras inom ramen för översynen av programföretagens uppdrag och ekonomiska förutsättningar efter halva tillståndsperioden. Frågor om extra medelstillsdelning bör hanteras restriktivt."* (s 147). Detta exemplifieras med 700-bandsbeslutet där SVT och UR fick medel för att täcka de merkostnader som uppstod med anledning av migreringen från 700-bandet.

SVT anser att exemplet är orimligt. Tvärtom bör ett system kunna kompensera för just den typen av externa händelser som plötsligt har en snabb påverkan på public service. Beslutet fattades helt utanför processer som rör public service. Även fortsättningsvis bör beslut och omständigheter som public service-bolagen inte kan råda över och som medför omfattande extra kostnader för bolagen ersättas utanför den ordinarie tilldelningen. Exempelvis beslut som fattas för att gynna en annan bransch, i det fallet mobilindustrin. Om inte skulle detta kunna leda till stor osäkerhet och omfattande ekonomiska problem för bolagen.

Det finns en svårighet med att extra tilldelningar med anledning av extraordinära händelser enbart kan hanteras inom halvtidsöversynen. Med längre tillståndsperioder kan det då dröja fyra år innan beslut kan verkställas om det kräver att public service ersätts för det. Det kan skapa problem för både public service och andra branscher och aktörer. Det finns därför behov av någon typ av ventil där mer brådskande frågor om ekonomi och styrning kan hanteras.

Ändringar bör enbart kunna genomföras om både riksdag och public service-bolagen är överens.

SVT bejaktar däremot den principiella tanken om att äskanden för ordinarie verksamheten hanteras inom tillståndsprocessen.

Utredningen skriver att "*Programföretagen bör i stället lämna in fördjupade underlag till regeringen inför varje ny tillståndsperiod. Dessa kan innehålla en sammanfattande resultatanalys samt förslag till inriktning och utveckling av verksamheten för den period underlaget avser. I resultatanalysen ska verksamheten utvärderas och redovisas i förhållande till det uppdrag som programföretagen har haft.*" (s 146). Det framgår inte av utredningen när programbolagen ska börja skicka in dessa fördjupade underlag, om det börjar gälla redan inför kommande sändningstillstånd eller nästnasta. Av både praktiska skäl och oberoendeskal finns det anledning att inte ställa krav på att dessa underlag blir allt för detaljerade, framför allt gällande beskrivningar av inriktning och utveckling. Under de senaste tio åren har medielandskapet och medieanvändningen omvandlats och den tekniska utvecklingen har varit snabb. Det är troligt att vi kommer se stora förändringar även framöver. Att då göra detaljerade prognoser om inriktning och hur verksamheten ska utvecklas över en åttaårsperiod är av förståeliga skäl vanskligt. Allt för detaljerade underlag kan även vara problematiskt ur oberoendesynpunkt. Det är av stor vikt att dessa fördjupade underlag inte blir ett sätt att detaljstyra företagen genom att exempelvis säga ja eller nej till enskilda publicistiska projekt.

9.2 Förtydligande om vad avgiftsmedlen får användas till

Förslag: Public service-avgiften ska enbart finansiera public service-verksamhet och verksamhet som är direkt anknuten till den. Detta ska framgå av den nya avgiftslagen. Kostnader för uppbörden av avgiften och förvaltningen av avgiftsmedlen ska finansieras via anslag på utgiftssidan i statens budget. Även den verksamhet inom Myndigheten för press, radio och tv som finansieras genom nuvarande radio- och tv-avgift ska i fortsättningen finansieras genom anslag.

Bedömning: Den verksamhet vars kostnader ska täckas med avgiftsmedel bör framgå av avgiftslagen.

SVT bejaktar förslaget att public service-avgiften enbart ska finansiera public service-bolagens verksamhet. Även detta är en åtgärd som stärker oberoendet. Det gör det också tydligt för avgiftsbetalarna vad pengarna faktiskt går till. Kostnader för myndigheternas hantering av avgiftsmedel och granskning av verksamheten bör därför planeras inom statsbudgeten. Vi avstyrker utredningens alternativa förslag om att kostnaderna för Skatteverkets, Kammarkollegiets och Granskningsnämndens arbete finansieras med avgiftsmedel.

Medlen till public service bör inte heller öronmärkas för vidarelussning till andra verksamheter, exempelvis Svenska Filminstitutet eller privata företag som saknar den helhet av krav och skyldigheter som public service-uppdraget innebär. Det har exakt samma effekt: Kopplingen mellan public service-avgiften och vad medlen går till försvagas. Det skapar en upplevelse att publiken får mindre för pengarna än vad som faktiskt är fallet. Inte minst skapar det en möjlighet för en regering att "flytta in statsbudgeten i public service" och ställa public service-verksamheten mot andra verksamheter, vilket är problematiskt ur ett oberoendeperspektiv.

Medlen bör inte heller öronmärkas till specifika programkategorier eller annan verksamhet inom SVT, som utredningen skriver under punkt 9.2.

Utredningen skriver att "(...) avgiften ska också finansiera verksamhet som direkt anknyter till detta uppdrag, vilket bla är sådan verksamhet som kan bestå i att använda andra medier för att komplettera och stärka kärnverksamheten, tex verksamhet på internet." (s 150).

Kärnverksamheten utgörs av att producera och sända tv-program till allmänheten. SVT menar att kärnverksamheten utöver sändningar i broadcast också omfattar sändning av hela kanaler på webben, Play-tjänster, exklusiva program som ligger tillgängliga on demand och direktsändning över internet av enstaka evenemang. Verksamhet som stödjer kärnverksamheten och inte är sidoverksamhet räknas som kompletterande.

Kapitel 10 – Ytterligare förslag för att stärka oberoendet

10.1 Längden på kommande tillståndsperioder

Förslag: En ny bestämmelse införs i radio- och tv-lagen (2010:696) med innebörden att sändningstillstånden för företag vars verksamhet finansieras med public service-avgift ska gälla för åtta år. För att anpassa tillståndsperioderna till riksdagens mandatperioder ska bestämmelsen träda i kraft den 1 januari 2025. Det innebär att åttaåriga sändningstillstånd kan börja gälla 2026.

Bedömning: Det bör göras en översyn av programföretagens uppdrag och ekonomiska förutsättningar efter halva tillståndsperioden.

Längre tillståndsperioder bör införas redan 2020, och inte från 2026

SVT bejaktar förslaget om att tillståndsperioderna blir minst åtta år långa och att detta skrivs in i radio- och tv-lagen. Förlängda tillståndsperioder är en mycket viktig del i ett stärkt oberoende. Utredningen förefaller utgå från ett sexårigt sändningstillstånd 2020–2025 och därefter åttaåriga tillståndsperioder. Det finns dock inga garantier för att ett sexårigt sändningstillstånd följs av ett längre utan en ny riksdag kan naturligtvis ändra längden på kommande tillståndsperioder. SVT anser att de längre tillståndsperioderna bör införas redan 2020 och att det första tillståndet blir tio år. Därefter fortsätter det med åttaåriga tillstånd, i enlighet med utredningens förslag.

Utredningen föreslår att denna lag avseende tillståndsperiodens längd ska träda i kraft först 1 januari 2025. Detta kan skapa en osäkerhet och minska förutsebarheten för företagets verksamhetsplanering. SVT föreslår därför att lagändringen i sin helhet träder i kraft den 1 januari 2019. Övergångsbestämmelserna kan då slå fast att tillstånd att sända tv och sökbar text-tv respektive ljudradio som meddelats av regeringen med stöd av radio- och TV-lagen (2010:696) ska gälla även fortsättningsvis. Vidare klargörs i övergångsbestämmelsen att tillstånd att sända tv och sökbar text-tv respektive ljudradio som meddelas av regeringen enligt 4 kap. 3 § och 11 kap. 1 § första stycket första meningen första gången efter lagens ikraftträdande ska gälla för, som SVT föreslår, tio år.

Förändring av YGL och eventuell kompletterande regleringsform från 2023.

Utredningen skriver att "En lagreglering av sändningstillståndens giltighetstid fr.o.m. 2026 enligt kommitténs förslag bör inte hindra ändringar av tillståndsvillkoren och villkoren för användningen av avgiftsmedlen under nästa tillståndsperiod, om en ändring av YGL möjliggör en övergripande reglering som omfattar hela public service-verksamheten." (s 157). Om det sker en ändring av YGL som möjliggör för SVT att få en reglering online som motsvarar det som gäller för marknätet, är det välkommet om detta kan införas under pågående tillståndsperiod.

Eftersom onlineuppdraget enligt SVT:s mening i allt väsentligt bör spegla det som gäller för marknätet bör detta vara möjligt.

Halvtidsöversynen

Utredningen skriver att en översyn av uppdrag och ekonomiska förutsättningar ska göras efter halva tillståndsperioden. Under nuvarande tillståndsperiod och föregående har det funnits en oklarhet kring vad halvtidsavstämningen ska innehålla och vad den syftar till. SVT anser att det är lämpligare att halvtidsöversynen avskaffas. Med sexåriga tillståndsperioder är nyttan särskilt begränsad, eftersom ändringar kan implementeras först när det är något år eller två kvar av tillståndet. Ungefär samtidigt inleds även utredningen inför kommande tillstånd.

SVT anser att lämpligare än en specifik halvtidsöversyn är en "ventil" (se även ovan under 9.1) som skiljer sig i funktion från halvtidsöversynen. Genom den kan vissa frågor hanteras under pågående tillståndsperiod, så länge de relevanta parterna är överens.

Förändringarna kan gälla enskildheter i uppdraget, men även finansieringen. SVT bejaktar att medelstillelningen ligger fast över tillståndsperioden och bolagen behöver hantera kostnadsökningar och omprioriteringar i utbudet inom denna, men om det skulle uppstå extraordinära händelser som är utanför public service-bolagens kontroll kan finansieringen behöva justeras upp eller ner. Detta skulle exempelvis kunna vara kostnader kopplade till distributionen som i hög grad påverkas av politiska beslut och som SVT, till skillnad från kommersiella aktörer, inte kan avstå. SVT kan exempelvis inte lämna marknätet om kostnaderna blir för höga.

Det bör även fortsättningsvis göras en granskning av verksamheten årligen och en omfattande genomlysning av public service-bolagens uppdrag inför varje ny tillståndsperiod. SVT ser inte, mot bakgrund av dessa, att det behövs en extra granskning under halvtidsöversynen, i synnerhet inte som den årliga granskningen med tiden kommit att bli detaljerad och omfattande.

10.2 Sammansättningen av styrelsen i Förvaltningsstiftelsen

Förslag: Den som är verksam som riksdagsledamot får, i likhet med bl.a. ledamöter i regeringen och anställda i Regeringskansliet, inte vara styrelseledamot i Förvaltningsstiftelsen för SR, SVT och UR.

Bedömning: Det bör slås fast i programföretagens bolagsordningar att verksamma riksdagsledamöter inte får vara ledamöter i programföretagens styrelser.

SVT delar utredningens analys om att stiftelsen bör ha en fortsatt parlamentarisk förankring. Vi bejaktar också utredningens förslag om att aktiva riksdagsledamöter, statsråd och anställda i Regeringskansliet inte får ingå i Förvaltningsstiftelsens styrelse. En sådan ändring i stiftelseförordnandet skulle stärka public service-bolagens oberoende. SVT delar analysen att ledamöternas mandatperiod inte bör förlängas till tolv år och att riksdagspartierna bör vara mer restriktiva med att nominera sittande ledamöter för omval. Utredningen bör även närmare undersöka vilka åtgärder som kan vidtas vid en politisering av stiftelsen och på vilka grunder och hur en ledamot kan avsättas.

Vi delar även analysen att programföretagens bolagsordningar bör ändras för att samma regler ska gälla för bolagens styrelser. SVT uppmanar regeringen att godkänna att en sådan ändring i bolagsordningen får göras. Det är värt att påpeka att praxis i dag är att styrelseledamöter över huvud taget inte är politiskt aktiva.

Utöver dessa åtgärder gällande Förvaltningsstiftelsen bör utredningen även se över hur tillsättningar och avsättningar för andra viktiga organ, som Granskningsnämnden, görs liksom åtgärder som kan vidtas vid en politisering av denna.

10.3 Vissa grundlagsfrågor

Grundlagsskydd för public service

Utredningen skriver att en ändring som skulle kunna stärka oberoendet för public service är att införa en grundlagsbestämmelse som reglerar verksamhetens existens, oberoende och finansiering. Utredningen föreslår att hur en sådan bestämmelse utformas, var den införs och konsekvenserna av ett eventuellt införande kan utredas närmare av exempelvis den parlamentariska kommitté med uppdrag att se över YGL som regeringen har aviserat.

SVT bejakar att grundlagsskydd av public services existens, oberoende och finansiering utreds i den kommande Mediegrundlagsutredningen. Detta bör naturligt sammanfalla med att man tar fram en likformig lösning för uppdraget online som i broadcast. Ett sådant grundlagsskydd får dock inte leda till att public service-bolag utgör myndigheter eller blir myndighetslika.

Riksdagens beslutsformer

En annan möjlighet kan vara att införa ett krav på att riksdagens beslut om finansiering och reglering av public service-verksamheten ska fattas med kvalificerad majoritet.

Riksdagens beslutsformer framgår av regeringsformen. För att införa ett krav på kvalificerad majoritet eller på beslut i grundlagsordning för public service behöver det således göras en ändring av RF, vilket kommittén alltså inte kan föreslå.

SVT bejakar att den kommande Mediegrundlagsutredningen utreder beslutsformerna gällande finansiering och reglering av public service. Beslut om avgörande villkor genom kvalificerad majoritet eller liknande åtgärder kan vara bra metoder att värna oberoendet och säkra en bred parlamentarisk förankring om verksamheten, men det kommer behöva utredas i särskild ordning.

Kapitel 11 - ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslag: Den nya lagen om finansiering av public service och följdändringar i andra lagar träder i kraft den 1 januari 2019. Vid samma tidpunkt upphävs den nu gällande lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst. Den upphävda lagen gäller fortfarande i fråga om ärenden som inletts hos Radiotjänst i Kiruna AB (RIKAB) före den nya lagens ikraftträdande. När RIKAB avvecklats ska Kammarkollegiet ta över de uppgifter som enligt den nuvarande avgiftslagen faller på bolaget. Ärenden som ännu inte slutbehandlats ska överlämnas till Kammarkollegiet. Preliminära avgifter ska beräknas enligt särskilda bestämmelser åren 2019 och 2020. Straffbestämmelser enligt den nuvarande avgiftslagen ska

inte tillämpas efter ikraftträdandet av den nya lagen. De nya bestämmelserna i radio- och tv-lagen (2010:696) om tillståndsperiodernas längd träder i kraft den 1 januari 2025.

Gällande ikraftträdande och uppsägning av avtal med RIKAB, se punkt 7.4.

SVT välkomnar ett snabbt införande av den nya uppbördsmodellen. Det är av stor vikt eftersom diskussioner om nya modeller kan minska betalningsviljan betydligt. Detta skulle i sin tur leda till ett större underskott på rundradiokontot.

SVT delar analysen att det inte krävs ett godkännande av EU-kommissionen för ändringarna av finansieringssystemet.

Vad gäller tillståndsperiodens längd, se vad som ovan anförts under kapitel 10.1.